

1568495

Мирон Левицький

ІСТОРІЯ
УКРАЇНСЬКОГО
ВІЙСЬКА

У цьому однотомному виданні, читач має скондензовану цілість розвитку українського воєнного ремесла та боротьби нашого волелюбного народу за повне право на самостійне життя, від княжої доби до сьогоднішньої, доби великих світових воєн, доби, в якій приходить сумерк імперіялістичних держав. „Історія Українського Війська“ обіймає чотири частини. Частини: I, II і III, це перше львівське видання 1936-го року, яке залишилося без редакційних і коректорських змін. Друге видання „ІУВ“ містить у собі крім I, II, і III, частини, доповнення до першого видання й частину IV, це є матеріяли до історії 1920–1953 рр.

З М І С Т

ПЕРША ЧАСТИНА: ВІЙСЬКО КНЯЖИХ ЧАСІВ.

	стор.
1. Слов'яни та варяги — — — — — — — — — —	3
Княжа доба — 3. Слов'яни — 4. Слов'янське військо — 6. Города — 7. Варяги — 8. Варязьке військо — 10. Значіння варягів для України — 11.	
2. Дружина й вої — — — — — — — — — —	13
Дружина — 13. Князь і дружина — 15. Утримання дружини — 16. Старша дружина й отроки-дітські — 18. Вої — 20. Чорні клобуки — 21. Бродники та берладники — 22.	
3. Зброя і боєві формації — — — — — — — — — —	24
Охоронна зброя — 24. Зачіпна зброя — 25. Оружники — 28. Стрільці — 29. Піхота — 30. Початки кінноти — 32. Коні — 34. Лицарські впра- ви — 35.	
4. Приготова до війни — — — — — — — — — —	39
Війна й мир — 39. Командування — 41. Мобілізація — 42. Число вій- ська — 44. Полки — 46. Військові відзнаки — 47. Обоз — 49. Похід — 51.	
5. Військо в бою — — — — — — — — — —	53
Приготова до бою — 53. Боєвий лад — 54. Бій — 56. Тактика варягів — 57. Тактика тяжкозбройної піхоти — 59. Тактика важкої кінноти — 60. Тактика легкої кінноти — 62. Галицька тактика XIII. в. — 65. Пере- мога — 66.	
6. Укріплення — — — — — — — — — —	67
Земляні укріплення — 67. Будова городів — 68. Княжі города — 70. Ваборола й горота — 72. Внутрішні укріплення — 74. Облога й воєнні машини — 75. Пограничні вали — 78.	
7. Фльота й морські походи — — — — — — — — — —	81
Початки мореплавства — 81. Українські кораблі — 82. Дніпрова фльота — 84. Перші походи на Чорне Море — 87. Походи Олега та Ігоря — 88. Останній похід Царгород — 90. Походи на Каспій — 91.	
8. Війна за княжих часів — — — — — — — — — —	93
Війна зі Сходом та з Візантією — 93. Війна з Угорщиною — 94. Війна з Польщею — 96. Походи на Польщу — 98. В союзі з Польщею — 100. Походи на Чехію й Австрію — 103. Боротьба з Литвою — 104.	
9. Степові походи — — — — — — — — — —	106
Печеніги й Тюрки — 106. Половці. Походи Володимира Мономаха — 107. Похід Ігора Святославича — 110. Останні половецькі війни — 112. Татари на Україні — 114. Данило в боротьбі з татарами — 115.	
10. Характеристика княжих часів — — — — — — — — — —	117
Стратегія — 117. Полководці — 120. Лицарство — 122. Військо й дер- жава — 125. Україна й Європа — 128.	

ДРУГА ЧАСТИНА: ЗАПОРОЗЬКЕ ВІЙСЬКО.

1. Під Литвою та Польщею — — — — — — — — — —	133
Боротьба за західні землі — 133. Під литовськими прапорами — 135. Військовий устрій Литви — 136. Устрій війська в Галичині XIV—XV. в. — 138. Збройні рухи XV—XVI. в. — 140. Устрій польського війська. Кішота — 142.	
2. Нова зброя та укріплення — — — — — — — — — —	145
Стара зброя — 145. Порох і початки артилерії — 147. Артилерія XVI— XVII в. — 150. Гарматний виряд — 151. Рушниці — 152. Дерев'яні важки — 155. Муровані важки — 158.	

	стор.
3. В боротьбі з татарами — — — — —	160
Перемога Литви — 160. Кримська орда — 162. Татарське військо — 162. Тактика татар — 165. Константин Острозький — 167. Боротьба з татарами в XVI в. — 168.	
4. Початки козацького війська — — — — —	170
Доба козащини — 170. Перші козаки — 171. Початки Січі — 173. Реєстрові козаки — 174. Козацькі охотники — 177. Перші війни з козаками — 178.	
5. В мирі та у війні з Польщею — — — — —	181
Петро Конашевич Сагайдачний — 181. Під Москвою та під Хотиним — 186. Куруківська війна 1625. р. — 188. Реєстрові й випишки — 190. Походи на Крим — 191. Морські походи — 193. Війни з поляками 1630—1638. рр. — 195.	
6. Повстання Богдана Хмельницького — — — — —	199
Богдан Хмельницький — 199. Початки повстання — 201. Жовті Води й Корсунь — 202. Народив повстання — 205. Пилявці — 206.	
7. Війни Хмельницького — — — — —	209
Зборівська перемога — 209. Берестечко й Батіг — 210. Молдавські походи — 214. Відна з Польщею 1653—1655. рр. — 215. Рейд Антона Ждановича — 218.	
8. Гетьманщина — — — — —	220
Іван Виговський — 220. Початки Руїни — 222. Петро Дорошенко — 223. Занепад козащини на Правобережжі — 224. Розвиток війська на Лівобережжі — 225.	
9. Занепад козацького війська — — — — —	227
Іван Мазепа — 227. Війна з Московщиною. Полтава — 228. Занепад Гетьманщини — 232. Запорожжя — 234. В боротьбі з Москвою — 235. Кінець запорозького війська — 237. Слобідщина — 239.	
10. Організація козацького війська — — — — —	240
Запорозьке військо — 240. Козацька рада — 242. Військова старшина — 243. Вибори старшини — 246. Військові ранги — 248. Військові відзнаки — 250. Корогви — 252.	
11. Зброя і формації — — — — —	253
Число війська — 253. Реєстрові козаки — 254. Охотне військо — 256. Поділ війська — 258. Зброя — 289. Одяг — 262. Військові справи — 263. Утримання війська — 264.	
12. Військо в бою — — — — —	266
Похід — 266. Бій. Табор — 268. Бій кінноти — 269. Тактика піхоти — 270. Артилерія — 272. Замки й фортифікації — 274. Запорозька Січ — 276. Фльота — 280. Бій на морю — 281. Козацький побут — 283. Розвиток козацького війська — 284. Тип війська — 286. Моральні цінності — 287. Галицькі організації 1848—49. рр. — 289.	

ТРЕТЯ ЧАСТИНА: ЗБРОЙНІ СИЛИ СУЧАСНОЇ ДОБИ. УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ.

1. Початки У. С. С. і перші походи — — — — —	293
Початки стрілецької організації — 293. Мобілізація У. С. С. — 296. У. С. С. у Стрию й на Закарпатті — 300. Перші бої — 302. На партизанці. Двацятки — 304. Офензива в жовтні 1914. р. — 308. Зимовий похід в Карпатах. Стежна служба — 309.	
2. Офензива 1915 р. — — — — —	312
Січнева офензива 1915 р. — 312. Сотня К. Гутковського — 314. Реорганізація легіону — 315. Бої за Маківку — 317. Бої за Болехів — 320. Бої за Галич — 322. Бій під Заваловом — 322. Бої над Стрипою — 325. Бій під Семиківцями — 327. В Соснові й на Веселій над Стрипою — 330.	

3. Бої над Золотою Липою — — — — —	333
Лисоня — 333. Бої на Диких Ланах і в Потуторах — 337. Гуцульська сотня — 339. Російська революція. Бій під Конюхами — 340. Похід до Збруча — 342.	
4. Організація У. С. С. — — — — —	344
Розвиток організації У. С. С. — 344. Боеві формуції — 345. Помічні формуції — 349. Вишкіл У. С. С. — 350. Кіш У. С. С. — 353. Пресова квартира і Боева Управа — 355. Загальна характеристика — 356.	

ЧАСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

5. Початки укр. військового руху — — — — —	357
З тюрми народів із волю — 357. Початки укр. військового руху в російській армії — 358. Укр. військові організації в Києві — 358. Військові віча та маніфестації — 360. Перший український полк — 360. Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд — 353. Другий з'їзд — 364. Укр. Генеральний Військовий Комітет — 366. Третій Всеукраїнський Військовий З'їзд — 367. Українізація частин російської армії — 368. I. Укр. Корпус — 370. II. Укр. Корпус — 371. Інші українізовані відділи — 372.	
6. озброєні сили Української Народньої Республіки — — —	376
Збройні сили України в початку війни з Московщиною — 376. Вільне козацтво — 378. Вільне козацтво в боротьбі з більшовиками — 380. Початок регулярної армії. Запорозький корпус — 382. Січові Стрільці — 385. Синя дивізія — 387. Улад армії — 390.	
7. Напередодні війни з Московщиною — — — — —	392
На шляху до суверенності — 392. Большевицький переворот і його наслідки в Україні — 392. Розвал російської армії. Анархія в Україні — 394. Взаємини з державами Антанти — 396. Мірові переговори з центральними державами — 397. Заповідь і причини війни зі Сове́тами — 398. Большевицький ультимат — 400.	
8. Перша війна з большевицькою Москвою — — — — —	401
Початок війни — 401. Бої за доступи до Києва. Крути — 404. Оборона Києва — 406. Відворот на Волинь — 409. Причини воєнних невдач української республіки — 410. Заключення берестейського миру — 412. звільнення Лівобережної України — 414. Похід на Крим і бої за донецьку заглибину — 416. Тактика — полководці — 418. Значіння війни з Московщиною. Кінець Центральної Ради — 419.	

ДОБА ГЕТЬМАНЩИНИ.

9. Збройні сили Гетьманщини та її діла — — — — —	421
Державний переворот ген. Скоропадського і його наслідки — 421. Українське селянство в боротьбі з Гетьманщиною та німецько-австрійською окупацією — 423. Організація Війська. Кадри регулярної армії — 424. Українські військові частини за Гетьманату — 428. Спроба віднови козацького стану — 430. Таращанська повстанська дивізія — 431. Московські військові формуції — 432.	
10. Українська воєнна фльота — — — — —	433
Українізація фльоти — 433. Початки організації української фльоти — 435. Склад Чорноморської фльоти — 438. Морська піхота й авіація — 441. Українська воєнна фльота за Гетьманату — 442.	
11. Українські Січові Стрільці в Україні. Упадок Гетьманату. — —	446
У. С. С. в боротьбі з більшовиками — 445. У. С. С. в Олександрівську й на Херсонщині — 448. Український Національний Союз. Підготовка до повстання — 450. Початок повстання. Мотовилівка — 452. Перемога Директорії — 454. Військові сили Директорії У. Н. Р. — 456. Друга відна з більшовиками — 458. Причини невдач — 461.	

УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ.

стор.

12.	Бої за Львів та Перемишль — — — — —	462
	Генева листопадового зриву — 462. Український Генеральний Військовий Комісаріят — 464. Приготова до наступу — 456. Перший листопад у Львові — 468. Переворот із провінції — 470. Перші бої у Львові — 472. Втрата Перемишля — 475. Відсіч У. С. С. — 475. Бої у Львові до 21. листопаду — 476. Українці залишають Львів — 479.	
13.	Українсько-польська війна — — — — —	481
	Організація державної влади й політичне становище З. О. У. Н. Р. — 481. Збройні сили З. О. У. Н. Р. — 484. Перші воєнні дії — 486. Перша українська офензива на Львів — 489. Друга українська офензива на Львів — 491. Боєві акції на південно-західному й північному фронті — 495. Третя українська офензива — Вовчухівська — 496.	
14.	Чортківська офензива — — — — —	502
	Польська офензива й відворот У. Г. А. за Збруч — 502. Події на Східній Україні — 505. Початок Чортківської офензиви — 507. Бої за Бережани, Золочів, Рогатин — 512. Перехід У. Г. А. за Збруч — 514. Причини програної війни. Політика й стратегія — 515.	
15.	Організація У. Г. А. — — — — —	521
	Загальна організація — 521. Боєві формації. Піхота — 523. Артилерія — 524. Кіннота — 526. Летунська ескадра У. Г. А. — 526. Пандирні поїзди та авта — 527. Помічні формації. Польова жандармерія, булавні відділи й стаційні команди — 528. Служба зв'язку — 529. Розвідка й пропаганда — 530. Технічні війська Автоколонни — 530. Санітарна служба — 531. Постачання — 532. Інші допоміжні формації — 534. Однострій і віданзки ступнів У. Г. А. — 534.	

ОБ'ЄДНАНІ УКРАЇНСЬКІ АРМІЇ

16.	Похід проти большевиків — — — — —	536
	Збройні сили У. Н. Р. Наддніпрянська армія — 536. Події в Наддніпрянщині перед і під час переходу У. Г. А. за Збруч — 539. Воєнні дії в другій половині липня — 540. Виутрішньо-політичне становище — 542. Закордонно-політичне і стратегічне становище 541.	
17.	Офензива на Київ—Одесу — — — — —	548
	Галицька Армія — 548. Верховна команда і вся збройна сила У. Н. Р. — 548. Боєве становище і плани походу — 550. Початок походу на Київ — 552. Дальші успіхи укр. офензиви і загальне боєве становище — 555. Перемога на півдні та здобуття Києва — 559. Події в першій половині вересня — 561. Війна проти добровольців — 562. Оцінка успіхів і невдач — 564. Закінчення. Доля Наддніпрянської Армії — 567. Кінець Галицької Армії — 568.	

ДОПОВНЕННЯ

1.	Козачі війни	569
	Гетьман Петро Сагайдачний — 569. Хмельниччина — 572. Українсько-польська кампанія 1649 р. — 574. Форсований марш-маневр полк. Кричевського — 575.	
2.	Визвольні змагання 1917-1919 рр.	579
	Українсько-польська війна — 581. Чортківська офензива — 582.	
3.	Українська Военна Флотія	585
	Влада Директорії — 585. Доля кораблів Чорноморської Флотії — 588.	

**ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА:
МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ 1920-1953 РР.**

КАРПАТСЬКА СІЧ

1. Карпатська Січ 1938 — 1939 рр. 596
    Бої Карпатської Січі — 596.

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ**

1. Перша Українська Дивізія УНА 604
    Військова Управа — 605. Початки Організації УД-УНА — 608. Організаційна схема — 609.
2. 1. УД-УНА на фронті 1944 р. 616
    Перші бої на східному фронті — 616. Ситуація літом 1944 — 616.
    1. УД-УНА в Словенії і Каринтії — 620. 1. УД-УНА в таборах полонених — 626. Дивізійники в Німеччині і Австрії — 628.
3. Біля під Бродами 635

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНЧА АРМІЯ

1. До джерел УПА 635
    Десять років збройно-політичної боротьби УПА — 635 УПА історична конечність — 638. Традиції збройної боротьби — 640. ОУН і полк. Євген Коновалець — 643.
2. Проти гітлерівської Німеччини 650
    Нові ядії — новий змаг — 650. Між нацистським молотом і большевицьким ковадлом — 655. Початки УПА — 658. Поширення дій УПА — 668. Рейди УПА на ОСУЗ і поширення українського визвольно-революційного руху на Схід — 667. УПА — організатор фронту поневолених народів — 682. Рік боротьби УПА за опанування Карпат — 686. Непотрібний третій фронт — поляки — 695. Кінець німецької окупації України — 709.
3. Проти большевицької Москви та її сателітів 712
    Поворот большевицьких окупантів на Україну — 712. Боротьба на життя або смерть — 747. УПА на Закарпатті — 775. Рейди УПА — 784. Збройне підпілля і його акції — 793. Бібліографія — 822.